

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
Академічне товариство імені М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)
Державний університет імені
Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

*СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ*

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
X Міжнародної науково-практичної конференції**

06-07 жовтня 2022 року

Частина II

Вінниця 2022

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. X Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 06-07 жовтн. 2022 р. Вінниця, 2022. Ч. 2. 264с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства та регулювання соціальних проблем в сучасних умовах; сучасної парадигми менеджменту та публічно-владної діяльності, фінансовий механізм забезпечення соціально-економічного розвитку країни; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні, практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми маркетингових технологій в умовах євроінтеграції, перспективи розвитку індустрії гостинності та харчової промисловості; історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти державотворчих процесів в умовах глобалізованого суспільства.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н. Л.**, д-р філос. наук, професор
Відповідальний секретар – **Мартінова Л. Б.**, д-р екон. наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Громова О. Є., д-р екон. наук, доцент, **Іваницька Н. Б.**, д-р філол. наук, професор, **Нікітішин А. О.**, д-р екон. наук, доцент, **Стопчак М. В.**, д-р іст. наук, професор, **Хачатрян В. В.**, д-р екон. наук, доцент, **Чорна Н. М.**, д-р іст. наук, професор, **Бондар А. А.**, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент, **Добровольська Н. В.**, канд. пед. наук, доцент, **Кудирко О. М.**, канд. екон. наук, доцент, **Махначова Н. М.**, канд. екон. наук, доцент, **Терещенко Л. Я.**, канд. філол. наук, доцент, **Тернова А. С.**, канд. техн. наук, доцент.

Друкується за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-964-5

**ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО, КОНТРОЛЬНОГО ТА
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВА**

І. О. Гладій, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ТОВАРНІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ	77
Г. В. Даценко, д-р екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ОКРЕМІ ЕЛЕМЕНТИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ.....	86
О. М. Дзюба, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ПОДАТКОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	94
Т. Г. Китайчук, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ: ОБЛІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОБЛАДНАННЯ	99
І. В. Копчикова, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЯК ІМПЕРАТИВНА СКЛАДОВА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	109
Н. В. Коцеруба, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	117
О. В. Кравець, аспірант Львівський торговельно – економічний університет ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	123
І. Г. Крупельницька, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ПРОБЛЕМИ СПИСАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	137
О. М. Кудирко, канд. екон. наук., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ТА УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ	144

12. Кудря С.О. Шляхи і способи підвищення ефективності розвитку відновлювальної енергетики в Україні. *Енергетика та електрифікація*. 2007. №12. С. 57.

УДК 657

І. В. Копчикова, канд. екон. наук, доцент

ORCID <http://orcid.org/0000-0001-7752-1603>

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЯК ІМПЕРАТИВНА СКЛАДОВА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У статті розкрито потенціал інформаційних комп'ютерних технологій у системі управління товарними запасами в частині застосування кодування інформації. Розроблено схему автоматизованого проведення інвентаризації та виведення її результатів з використанням технології радіочастотної ідентифікації на підставі зібраних первинних даних про товари шляхом їх зчитування з РІ-міток, запровадження якої скорочує терміни та трудомісткість проведення інвентаризації з можливістю її організації на перманентній основі.

***Ключові слова:** інвентаризація, радіочастотна ідентифікація товарів, RFID-технології, штрих-кодове маркування.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі вирішальними факторами успішного розвитку не тільки окремого підприємства, а й економіки України в цілому є автоматизація бухгалтерського обліку, точність і оперативність інформації.

Новітні інформаційні комп'ютерні технології задовольняють більшість вимог фахівців до організації та здійснення обліку й контролю за формуванням товарообороту. Інформаційні системи, що застосовуються для автоматизації обліку товарних операцій, забезпечують, зокрема, ефективне документування операцій з руху товарних запасів, їх оцінку, інвентаризацію та відображення фактів здійснення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, а також формування та зведення підсумкових показників у частині обліку товарних запасів.

Велике практичне значення має організація контрольних процедур, джерелом інформації яких є дані бухгалтерського обліку та звітності. Тому питання автоматизації управління підприємством, обліку та контролю тісно пов'язані та взаємозалежні. Найбільш ефективними для розкриття крадіжок є пошукові програми, розроблені на основі моделей методів і способів крадіжок. В основу цих моделей покладена вся сукупність інформації, що характеризує діяльність підприємства.

Аналіз останніх наукових досліджень. Питання автоматизації бухгалтерського обліку знайшло відображення в міжнародних стандартах обліку та звітності, практичній діяльності зарубіжних і вітчизняних підприємств, а також у працях учених: С.В. Івахненкова [1,2], Є.М. Івченко [3], Я.Д. Крупки , С.В. Мельниченко [5], В.В. Муравського [4.] .

Метою статті є дослідження потенціалу інформаційних комп'ютерних технологій у системі управління товарними запасами в частині застосування кодування інформації.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах проблема впровадження інформаційних комп'ютерних технологій на підприємствах України залишається однією з актуальних і складних. Насамперед, це пов'язано з необхідністю значних витрат на програмне забезпечення та наявністю кваліфікованого персоналу, який вільно володіє комп'ютерною технікою, а також процесом ведення бухгалтерського обліку.

Слід мати на увазі, що контрольні функції є такими, які найважче автоматизувати. Впровадження автоматизованого обліку не може виключити шахрайські дії та зловживання працівників, що трапляються через фальсифікацію даних та неправильне внесення інформації у комп'ютерну програму. Комп'ютерна система забезпечує неупередженість і точність контролю, оскільки програма завжди однаково аналізує ситуацію, тому вірогідність помилок контрольних процедур суттєво знижується.

Дослідження перспектив організації автоматизованого обліку товарів з використанням новітніх інформаційних технологій є нечисленними. Ці питання залишаються актуальними і наразі та потребують подальших досліджень і рекомендацій щодо їх вирішення.

Слід відзначити праці В.В. Муравського, в яких подано авторське бачення застосування інформаційних технологій в обліку товарів [6].

Обчислювальна техніка суттєво підвищує якість обробки облікової інформації, зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів та звітних форм.

Бухгалтерські інформаційні системи відображають галузеві особливості діяльності підприємств, розрізняються за функціями, принципами побудови, технічним і методологічним супроводом, додатковими послугами та іншими ознаками.

Впроваджуючи ті чи інші інформаційні технології, підприємство впроваджує не просто програмні продукти, а нові методики управління підприємством.

Однією з особливостей сьогоденної торгівлі став вихід мереж у регіони. Це зумовлює додаткові вимоги, яким повинна відповідати автоматизована система. Розгалужена мережа партнерів, здатних самостійно впроваджувати й супроводжувати рішення, особливо важлива у віддалених регіонах.

Загалом ефект від автоматизації обліку в торговельній мережі досягається завдяки веденню точного кількісного обліку товару, зниженню крадіжок та підвищенню відповідальності персоналу, прискоренню обслуговування покупців, зниженню ступеня завантаженості продавців, збільшенню товарообігу і прибутку. Все це підвищує престиж і конкурентоспроможність торговельного підприємства.

Однією з головних умов впровадження інформаційних комп'ютерних технологій у торговельних мережах є застосування кодування інформації.

Найбільш сучасним методом кодування інформації про товарно-матеріальні цінності, який дає змогу передавати інформацію про них при переміщенні від виробника до споживача, є штрихове кодування – подання даних за допомогою штрихового коду – комбінації послідовно розташованих паралельних темних та світлих смуг, розміри та розташування яких встановлені певними правилами.

Як доводять науковці, штрихове кодування сприяє автоматизації обліку у виробництві, на складах, оптових та роздрібних торговельних підприємствах, скрізь, де необхідна повна й достовірна облікова інформація про переміщення матеріальних цінностей [1,2,8,7].

У торговельних мережах досягається максимальний ефект від використання штрихового кодування товарів у системі обліку, контролю й аналізу. Вибір торговельної галузі пояснюється тим, що існує можливість шахрайських та недбалих дій, помилок, пов'язаних з рухом товарних запасів на підприємствах, що застосовують таку форму продажу, як самообслуговування, при якій персонал та покупці мають необмежений доступ до товарів.

Використання штрихового кодування є одним з найефективніших засобів, що дає змогу підвищити швидкість і ефективність контролю, покращити якість проведення інвентаризації.

Штрихове кодування є домінуючою технологією автоматичної ідентифікації, а символ штрихового коду – найбільш важливим компонентом цієї технології, основою даних для автоматичної обробки.

При здійсненні ідентифікації елементів об'єкта інвентаризації 95 % часу витрачається на перевірку його комплектності, цілісності упаковки тощо. Можливості комп'ютерів дають змогу забезпечити порівняння фактичних залишків товарів з обліковими даними на підставі введеної в машину інформації про облікові та фактичні залишки товарів. Це досягається завдяки тому, що в систему можна одночасно вводити інформацію про облікові та фактичні залишки товарів. При введенні такої інформації на цій стадії виключаються показники ціни і вартості. Такі показники вводяться на кінцевій стадії інвентаризаційного процесу – виведення результатів інвентаризації з метою виявлення нестач, надлишків, їх пересортування, природного убутку й остаточного визначення кінцевих результатів інвентаризації.

З розвитком обліку та його технічної бази методика і порядок проведення інвентаризації вдосконалюються. Зокрема, використання сучасної комп'ютерної техніки та впровадження автоматизованого робочого місця в організацію обліку дає змогу підвищити оперативність обліку, виключає несанкціонований доступ

до облікових даних, підвищує контрольність та аналітичність облікової інформації і тим самим значно знижує обсяг та частоту проведення інвентаризацій [6].

Отже, можна майже повністю комп'ютеризувати процес проведення інвентаризації товарів, тобто штучних предметів, на яких проставлений штрих-код. Таке проведення інвентаризації вирішує відразу декілька проблемних питань, а саме: дотримання об'єктивності, точність результатів, термін проведення, зменшення обсягу трудових затрат. Однак ми вважаємо, що зняття фактичних залишків повинно проводитися комісією, щоб уникнути повторного сканування однієї одиниці товару з метою приховування нестачі або небажання сканувати товар, щоб не показати лишки. Недоліком проведення інвентаризації шляхом сканування штрих-кодів є те, що сканер не може визначити повторно просканований один і той же товар.

З метою вирішення проблем, пов'язаних з використанням штрих-кодового маркування в торговельних мережах, доцільним є запровадження безпроводної технології радіочастотного маркування товарів.

Подальший прогрес у застосуванні бездротового зв'язку призвів до появи на підприємствах оптової та роздрібною торгівлі систем радіочастотної ідентифікації – RFID (від англ. RadioFrequencyIdentification). Принцип дії RFID-технології ґрунтується на дистанційному зчитуванні та ідентифікації даних, що були нанесені за допомогою радіосигналу, та зберігаються в транспондері

Підприємства, що впроваджують у свою діяльність системи радіочастотної ідентифікації, приваблюють такі переваги:

- можливість зберігання більшого обсягу даних ніж у штрих-кодi;
- можливість багаторазового доповнення даних або зміни запису в RFID-мітці, на відміну від незмінних даних у штрих-кодi;
- можливість сприйняття даних з більшої відстані (до декількох сотень метрів);
- можливість сприймати інформацію з декількох міток одночасно, тоді як штрих-сканер може одночасно сканувати лише один штрих-код;

– стійкість до впливу оточуючого середовища, оскільки пасивні мітки мають практично необмежений термін експлуатації;

– високий ступінь безпеки як самої мітки, яка отримує незмінне число-ідентифікатор при її виготовленні, так й даних, які можна шифрувати та захищати паролем їх передання;

– можливість запобігання крадіжок у торговельному залі, на складі;

– можливість більш раціонального використання людської праці, прискорення процесу інвентаризації.

Сьогодні більшість торговельних мереж використовують принцип самообслуговування покупців, який полягає у повній або частковій відсутності персоналу торговельного залу, які б надавали допомогу та консультували у виборі товару. Використання мережею сучасних технічних засобів у процесі продажу товарів надає можливість покупцям самостійно обирати товар та здійснювати розрахунок за нього. Як зазначає В.В. Муравський, купівельний процес на принципах самообслуговування передбачає, що покупець, визначившись з необхідними товарними позиціями, підходить до каси, де самостійно з використанням штрих-кодів ідентифікує обрані товари й розплачується за них [6].

Однак переваги застосування систем радіочастотної ідентифікації деякою мірою нівелюються їх високою вартістю порівняно із системами штрихового кодування, складністю їх самостійного виготовлення та схильністю до електромагнітних поміх.

Системи штрихового кодування і радіочастотної ідентифікації постійно вдосконалюються та набувають властивостей, що можуть доповнювати одна одну.

Автоматизована система обліку здійснює контроль за персоналом, що проводить інвентаризацію. За допомогою сканерів зчитують та передають інформацію, яку реєструють електронні ваги. Людський фактор в автоматизованому інвентаризаційному процесі ніяк не вплине на процес реєстрації та обробки інформації. Складання традиційних паперових документів

за результатами інвентаризації (інвентаризаційних описів, порівняльних відомостей) не є обов'язковим. Порядок проведення інвентаризації товарів з використанням технологій радіочастотної ідентифікації наведено на рис. 1.

Рисунок 1 – Інвентаризація товарів з використанням RFID-технології

Традиційні методичні прийоми проведення інвентаризації (підрахунок, перемірювання, переважування) не втрачають свого значення, оскільки вимагають безпосередньої участі членів інвентаризаційної комісії.

Приміщення торговельного залу та складу повинні бути обладнані безпроводними сканерами, що зчитують інформацію з РІ-міток на товарах. Автоматизована система пов'язує між собою усі пристрої: спеціальні персональні кошики покупців; полиці, що обладнані безпроводними датчиками; електронні цінники; інформаційні монітори; касові вузли.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, RFID-технологія – це багатофункціональна система, яка виконує завдання протикрадіжної системи та системи ідентифікації товарів, впровадження якої сприятиме отриманню економічного ефекту від мінімізації втрат, зменшенню трудомісткості складських та обліково-аналітичних робіт унаслідок їх автоматизації, скороченню випадків шахрайства та недбальства, що приводить до зростання доходів та операційного прибутку торговельної мережі.

Список використаних джерел:

1. Івахненко С. В. Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 2(12). С.56–62.
2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. Київ : Знання-прес, 2008. 343 с.
3. Івченко Є. Інформаційно-комунікаційні технології для управлінського обліку на підприємствах. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 28–31.
4. Копчикова І. В. Облік і контроль товарних втрат торговельних мереж: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Київ, 2018. 290 с.
5. Мельниченко С. В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. 493 с.
6. Муравський В. В. Облік і аналіз руху товарів з використанням інформаційних технологій : дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Львів, 2012. 199 с.
7. Муравський В. В. Облік товарно-матеріальних цінностей: історія та перспективи штрихового кодування та радіочастотної ідентифікації :Зб. наук. пр. Черкас. держ. технолог. ун-ту. *Економічні науки*. Черкаси : ЧДТУ. 2010. Вип. 25. Ч. III. Т. 2. С. 38–43.
8. Сучасні проблеми обліку : монографія / за ред. д.е.н., проф. М.С. Пушкаря. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. 268 с.